

ประเทศไทย: ป้องกันการผลักดันกลับ และจัดให้มีกลไกคุ้มครองผู้ลี้ภัยที่หลบหนีจากเมียนมา

รัฐบาลไทยสั่งการให้หน่วยงานต่าง ๆ สกัดกั้นการอพยพเข้ามาของผู้ลี้ภัยจากเมียนมา

(กรุงเทพฯ 12 พฤษภาคม 2564) – รัฐบาลไทยควรคุ้มครองผู้ลี้ภัยที่หลบหนีจากเมียนมา ไม่ให้ถูกบังคับส่งกลับ และจัดให้มีกลไกคุ้มครองอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ฟอรั่มไต่สวนโรตต์กล่าวในวันนี้ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา สั่งการให้หน่วยงานของรัฐบาลสกัดกั้น “การหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย” จากเมียนมา สืบเนื่องจากเนื้อหาในการประชุม เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดยืนยันกับฟอรั่มไต่สวนโรตต์ว่าเจ้าหน้าที่ได้ส่งกลับผู้ลี้ภัยอย่างน้อย 2,000 คน ที่หนีภัยความรุนแรงจากรัฐกะเหรี่ยง

“รัฐบาลไทยควรเตรียมพร้อมที่จะคุ้มครองผู้ลี้ภัย แทนที่จะสกัดกั้นการข้ามพรมแดนเข้ามา” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารฟอรั่มไต่สวนโรตต์กล่าว “ประเทศไทยได้แสดงพันธกิจในเชิงบวก และดำเนินการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติเพื่อรับรองและคุ้มครองผู้ลี้ภัยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกิจเหล่านี้ เพื่อคุ้มครองผู้ลี้ภัยที่หลบหนีเข้ามาท่ามกลางวิกฤตในเมียนมา”

จากบันทึกการประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคมของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา สั่งการให้กระทรวงมหาดไทย ศบค. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ “เฝ้าติดตามและสกัดกั้นการลักลอบข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย” ตามแนวพรมแดนประเทศไทย-เมียนมา และสั่งการให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง “เฝ้าตรวจและป้องกันการลักลอบเข้าเมืองอย่างเข้มข้น” รายงานการประชุมยังระบุถึงการที่รัฐบาลเพิ่มกำลังพลทั้งทหารบกและเรือตรวจการกรมเพื่อ “ตรวจตราการลักลอบข้ามแดนฝั่งตะวันตกทั้งทางบกและทางน้ำ”

รัฐบาลไทยไม่รับรองสถานะของผู้ลี้ภัย และถือว่าการเข้าเมืองหรือการเข้ามาพำนักอาศัยในประเทศไทยโดยไม่มีเอกสาร หรือไม่ได้รับอนุญาต เป็น “การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย”

เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยคนหนึ่งให้ข้อมูลกับฟอรั่มไต่สวนโรตต์โดยไม่ประสงค์ออกนามว่า กระทรวงกลาโหมรับผิดชอบในการประสานงานการดำเนินงานของรัฐบาลเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยจากเมียนมา กองกำลังนเรศวรภายใต้กองทัพไทยเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานงาน กองกำลังนเรศวรเป็นหน่วยงานพิเศษตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับชายแดนจังหวัดตากและแม่ฮ่องสอน โดยมีภารกิจในการ “ป้องกันชายแดน โดยการสกัดกั้น ยับยั้งตอบโต้ และผลักดันการละเมิดอธิปไตยของกองกำลังต่างชาติ”

กองกำลังนเรศวรดูแลผู้ลี้ภัยกว่า 2,100 คนในสถานพักพิงชั่วคราว ที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน หลังจากมีผู้ลี้ภัยข้ามพรมแดนเพื่อหนีภัยการสู้รบในอาทิตยที่ผ่านมา และเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม มีผู้ลี้ภัยเหลืออยู่เพียงไม่ถึง 100 คน จากข้อมูลของทางจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ปฏิบัติงานภาคประชาสังคมในรัฐกะเหรี่ยงบอกกับฟอร์ตไพล์ว่า เจ้าหน้าที่ไทยผลักดันผู้ลี้ภัยกว่า 5,000 คน กลับเมียนมาในช่วงเดือนมีนาคมและเมษายน

เจ้าหน้าที่จังหวัดยังยืนยันด้วยว่ากองทัพยังคงควบคุมการเข้าถึงของหน่วยงานด้านมนุษยธรรมและหน่วยงาน สหประชาชาติ รวมทั้งสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ไม่ให้เข้าถึงผู้ลี้ภัย ด้วยเหตุผลของความ มั่นคงและข้อกังวลด้านสุขภาพระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

“การดูแลคุ้มครองผู้ลี้ภัยด้านมนุษยธรรมเป็นเรื่องแรกและเรื่องสำคัญที่สุด ซึ่งต้องการการจัดการที่เหมาะสมจาก หน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันการสูญเสียของชีวิต” เอมิ สมิทกล่าว “ข้อกังวลด้านสาธารณสุขต่อการระบาดของโรคโควิด-19 และข้อกังวลด้านความมั่นคงสามารถจัดการได้โดยใช้กลไกการคัดกรองที่เหมาะสม ไม่ใช่ยับยั้งการให้ความช่วยเหลือจาก องค์กรสหประชาชาติและหน่วยงานด้านมนุษยธรรมที่มีความพร้อม หน่วยงานของไทยควรให้ความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่มี อยู่ประสานงานให้ความสะดวกต่อการร้องขอต่างๆ”

จากบันทึกการประชุมของศพค. นายกรัฐมนตรีเสนอให้ “ดำเนินการ” เพื่อ “เตรียมพื้นที่รองรับผู้อพยพเข้าสู่ประเทศ ไทย พื้นที่กักตัว และโรงพยาบาลสนาม” อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีประกาศอย่างเป็นทางการว่า มีการก่อสร้างสถานที่เหล่านี้ หรือ มีการอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยเขาถึงสถานที่กักตัวหรือสถานรักษาพยาบาล

ในวันที่ 6 พฤษภาคม เจ้าหน้าที่ไทยรวมทั้งนายสิริชัย จินดาหลวง ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน พันเอก สุจินต์ ทรัพย์สิน ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 7 และนายชนาธิป เสมแย้ม ปลัดจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชุมกับ UNHCR ประเทศไทย เพื่อพูดคุยถึงการให้ความสนับสนุนต่อผู้ลี้ภัยที่เข้ามาใหม่ แต่ขณะที่เขียนแถลงการณ์นี้ ทางการไทยยังไม่อนุญาต ให้ UNHCR ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ลี้ภัยที่เข้ามาใหม่จากเมียนมาแต่อย่างใด

[ข้อพิจารณาหลักทางกฎหมาย](#) ที่จัดทำโดย UNHCR ต่อการเข้าถึงเขตแดนของผู้ที่ต้องการการคุ้มครองระหว่าง ประเทศภายใต้บริบทของโควิด-19 ระบุว่า “การปฏิเสธการข้ามแดนโดยปราศจากการคุ้มครองต่อการไม่ถูกบังคับส่งกลับ ไม่ สามารถกระทำได้ภายใต้เงื่อนไขของความเสถียรต่อสุขภาพในรูปแบบใดก็ตาม”

การโจมตีครั้งใหม่ต่อพื้นที่พลเรือน และการปะทะกันระหว่างกองทัพเมียนมากับกองกำลังติดอาวุธชนกลุ่มน้อย ส่งผล ให้มีผู้พลัดถิ่นฐานกว่า 55,000 คนในรัฐคะฉิ่น กะเหรี่ยง และฉานในเมียนมา นับแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้ตาม [ตัวเลข](#)ล่าสุด ของสำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (OCHA) ประจำเมียนมา ผู้พลัดถิ่นส่วนใหญ่ประมาณ 40,000 คนซึ่งมาจากรัฐกะเหรี่ยง ต้องพลัดถิ่นฐานจากการปะทะครั้งใหม่ระหว่างกองทัพเมียนมาและกองทัพปลดปล่อย แห่งชาติกะเหรี่ยง (KNLA) รวมทั้งการโจมตีทางอากาศ “การโจมตีโดยไม่เลือกเป้าหมาย” และ “การทิ้งระเบิดใส่พื้นที่พลเรือน” ของกองทัพเมียนมา ทั้งนี้ตามข้อมูลของ OCHA เมียนมา

นับแต่การรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ รัฐบาลทหารเมียนมายังคง [สังหาร ควบคุมตัวโดยพลการ และก่อกอง](#) [อาชญากรรมอื่น ๆ](#) ต่อผู้นำทางการเมือง นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้ประท้วงอย่างสันติและคนอื่น ๆ ในเมียนมา ในเอกสารที่

รัฐบาลทหารเมียนมาส่งมอบให้กับสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนการประชุมสุดยอดที่เป็นประเด็น
ถกเถียงเมื่อเดือนที่แล้วเพื่อพิจารณาสถานการณ์ในเมียนมา รัฐบาลทหารอ้างว่าได้ควบคุมตัวบุคคล 9,848 คน ปล่อยตัวแล้ว
4,511 และดำเนินคดี 5,070 คนระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 15 เมษายน

การบังคับให้ผู้ลี้ภัยกลับไปเมียนมาภายใต้บริบทปัจจุบัน ย่อมเป็นการละเมิดหลักการไม่ส่งกลับ ซึ่งห้าม “การปฏิเสธ
การเข้าบริเวณพรมแดน การดักจับ และการส่งกลับในทางอ้อม” ของบุคคลที่เสี่ยงที่จะถูกประหารชีวิตประหาร แม้ว่าประเทศไทย
ไม่ได้ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสาร พ.ศ. 2510 แต่หลักการไม่ส่งกลับเป็นส่วน
หนึ่งของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และย่อมมีผลบังคับใช้ต่อรัฐทุกแห่ง ตามหลักการนี้ ทุกประเทศมีพันธกรณี
ต้องคุ้มครองบุคคลไม่ให้ถูกส่งกลับไปยังดินแดนที่เสี่ยงจะเผชิญกับอันตราย หรือการประหารชีวิต รวมทั้งการส่งกลับใน
ลักษณะที่ไม่เป็นทางการ

รัฐบาลไทยได้แสดงพันธกิจในหลายวาระที่จะคุ้มครองผู้ลี้ภัย รวมทั้งการรับรองข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการ
โยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ และเห็นชอบข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยผู้ลี้ภัย ระหว่างการประชุม
สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในเดือนธันวาคม 2561 รัฐบาลไทยยังยืนยันพันธกิจที่มีต่อ “หลักมนุษยธรรมและการดูแลกลุ่มผู้
เข้าเมืองแบบไม่ปกติกลุ่มต่าง ๆ” ในระหว่างการทบทวนพันธกรณีของประเทศไทยที่มีต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ
พลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ในเดือนมีนาคม 2560 ในที่ประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่ง
สหประชาชาติ

ในวันที่ 24 ธันวาคม 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบต่อระเบียบในการจัดทำกลไกคัดกรองระดับชาติ เพื่อจำแนก
และหาทางคุ้มครองผู้ลี้ภัย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการดำเนินงานตามกลไกนี้ จนทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มสิทธิ
มนุษยชน เนื่องจากการไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นที่รองรับผู้อพยพกว่า 100,000 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ลี้ภัยจากเมียนมา ซึ่งอาศัยในที่พักพิง
ชั่วคราวมายาวนาน บริเวณพรมแดนประเทศไทย-เมียนมา รวมทั้ง ผู้ลี้ภัยในเขตเมืองจากหลายประเทศซึ่งอาศัยอยู่ใน
กรุงเทพฯ และจังหวัดโดยรอบ ผู้ลี้ภัยเหล่านี้ไม่มีสถานะทางกฎหมายอย่างเป็นทางการในประเทศไทย และเสี่ยงที่จะถูกควบคุม
ตัวโดยพลการ และถูกบังคับส่งกลับไปยังประเทศที่อาจต้องเผชิญกับการประหารชีวิต

“ประเทศไทยยังคงมองผู้ลี้ภัยจากมุมมองของความมั่นคงเป็นหลัก แต่ภัยคุกคามที่แท้จริงต่อสันติภาพและความ
มั่นคงในภูมิภาคคือรัฐบาลทหารเมียนมา” เอมี่ สมิธกล่าว “ถ้าประเทศไทยต้องการปกป้องความมั่นคงของตนเอง ก็ควรให้
ความคุ้มครองประชาชนจากพม่า และร่วมมือกับชุมชนระหว่างประเทศในการตัดสินใจการเข้าถึงอาวุธและแหล่งรายได้ของ
รัฐบาลทหาร”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ:

เอมี สมิธ, ผู้อำนวยการบริหาร, ฟอรัตี้ฟายไรต์

+66 87 795 5454 (ประเทศไทย)

อีเมล: amy.smith@fortifyrights.org

ทวิตเตอร์: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

พุทธรณี กางกั้น, ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน, ฟอรัตี้ฟายไรต์

+66 84 700 4874 (ประเทศไทย)

อีเมล: puttanee.kangkun@fortifyrights.org

ทวิตเตอร์: [@PuttaneeKangkun](https://twitter.com/PuttaneeKangkun), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

Ismail Wolff, ผู้อำนวยการภูมิภาค, ฟอรัตี้ฟายไรต์

+66 81 643 0009 (ประเทศไทย)

อีเมล: ismail.wolff@fortifyrights.org

ทวิตเตอร์: [@ismailwolff](https://twitter.com/ismailwolff), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)